

Københavns Kommunes

TRÆPOLITIK

2018-2025

UDKAST

MÅL OG VISIONER

OVERORDNET MÅL FOR 2025:

75 % af københavnere oplever København som en grøn by.

Kilde: Fællesskab København

OVERORDNET MÅLSÆTNING FOR TRÆER I KØBENHAVN:

At det samlede antal af træer i København øges og at der sikres gode vækstvilkår for både eksisterende og nye træer i byen. Derudover skal der være en variation i artsvalget.

Kilde: Bynatur i København 2015-2025

INDIKATOR FOR TRÆER I KØBENHAVN:

20 % af Københavns samlede areal er dækket af trækroner.

Kilde: Bynatur i København 2015-2025

INTRODUKTION

København skal være en grøn by med en mangfoldighed af grønne byrum og naturoplevelser. I denne sammenhæng spiller byens træer en vigtig rolle. Træerne udgør en vigtig del af byens grønne struktur. De er med til at skabe smukke gadeforløb og give bydele, parker, pladser og gader identitet. Ikke mindst er træerne vigtige levesteder for en række af byens insekter og fugle. Træerne har desuden en afgørende betydning for, om københavnernes oplever København som en grøn by.

Københavns befolkningstal stiger fortsat, hvilket skaber et øget pres på byens arealer, bl.a. ved etablering af nye boliger, erhverv, institutioner og cykelstier. Dette har resulteret i, at byens træer ofte har været pladsen til fordel for andre funktioner.

Med denne træpolitik ønsker Københavns Kommune at sikre en prioritering af både nye og eksisterende sunde træer i København – dog uden at det hindrer en udvikling af byen. Politikken understøtter kommunens eksisterende målsætning for træer og skal være med til at sikre, at København fortsat opleves som en grøn by. Træpolitikken understreger vigtigheden af byens træer og sætter retning for Københavns Kommunes håndtering af byens træer både på kommunale og private arealer. Københavns Kommune har kun i begrænset omfang mulighed for at håndhæve politikken principper på private arealer, eksempelvis i forbindelse med lokalplaner som indeholder bestemmelser om træer.

Træpolitikken indeholder fem politiske principper for håndtering af træer i Københavns Kommune.

Hvordan træpolitikken skal udmøntes i praksis, fremgår af det tilhørende administrationsgrundlag og konkrete retningslinjer for forvaltning af træer i København.

Træpolitikken sætter retningen men står ikke i vejen for, at der kan findes gode lokale løsninger i dialog mellem forvaltning og lokaludvalg eller andre interessenter.

TRÆPOLITIKKENS FEM PRINCIPPER

PRINCIP #1

Eksisterende træer i København skal som hovedregel bevares

PRINCIP #2

Eksisterende træer, der fældes, skal som hovedregel erstattes

PRINCIP #3

Der skal plantes flere træer i København

PRINCIP #4

Der skal sikres gode vækstvilkår for både nye og eksisterende træer i København

PRINCIP #5

Der skal sikres et varieret træartsvalg i København

Gadetræer langs Tøndergade på Vesterbro.

Gadetræ med underbeplantning.

På Gråbrødretorv står et gammelt Platantræ, der er identitets-skabende for torvet.

Træ der indgår i sammenhæng med de andre funktioner i byens rum.

Eksempel på udnyttelse af byens rum til plantning af et nyt træ i et boligkvarter.

TRÆER I KØBENHAVN

Københavns træer omfatter alt fra rækken af træer langs byens gader, enkeltstående træer i byrummet og træer i skolegården til de store gamle træer i byens parker og naturområder. Træerne er fordelt på både kommunale, private og statslige arealer.

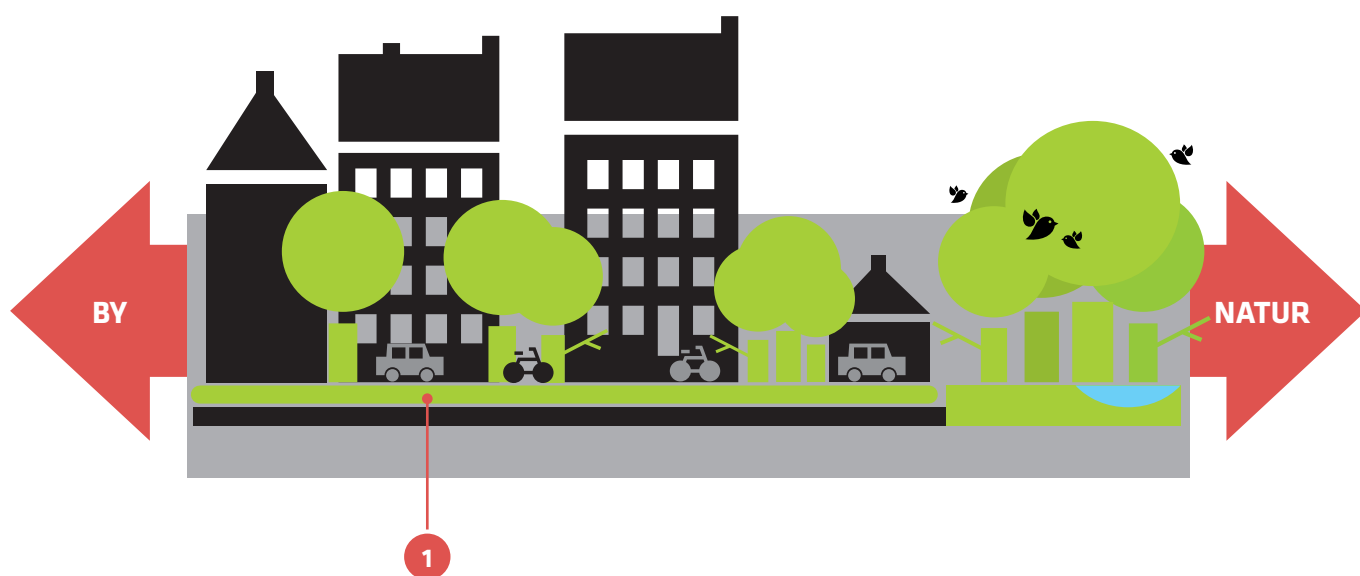
Når man har med træer at gøre, er det vigtigt at huske på, at træerne er forskellige og varierer i art, funktion og vækstvilkår alt efter, hvor i byen, det befinder sig. Generelt er der langt større udfordringer forbundet med at plante et træ i en bymæssig kontekst, end der er ved at plante et træ i et naturområde, som er træets naturlige miljø. Jo længere fra sine naturlige omgivelser et træ skal plantes, jo større udfordringer ligger der i at få et træ til at trives. Udfordringerne ligger både før plantning, under plantning og efter plantning.

Træernes varierende funktioner og vækstvilkår kan illustreres med en træskala. Træskalaen illustrerer, hvordan træerne varierer i art, funktion og vækstvilkår, alt afhængig af om de er placeret i et byrum i den tætte by eller i et

naturområde i udkanten af byen. Skalaen skal bruges til at skabe en fælles forståelse for den variation af træer, der er i København. Træskalaen skal danne grundlag for politikens tilhørende administrationsgrundlag.

1 BY- OG GADETRÆER

I den ene ende af skalaen finder man by- og gadetræer, der er karakteriseret ved, at de lever i en bymæssig kontekst. Her er træerne under konstant pres fra byens øvrige funktioner og byens konstante foranderlighed, og deres vækstvilkår er generelt udfordret. Der arbejdes her med et varieret træartsvalg, hvor arten ofte vælges ud fra æstetiske og funktionelle hensyn. By- og gadetræer er ofte markante arkitektoniske og rumlige elementer, der har stor betydning for bymiljøet og borgerne. Træerne indgår ofte i en større sammenhæng mellem det groede (træerne) og det byggede miljø. I denne ende af skalaen indgår træerne som et naturligt element i københavnernes daglige færden i byrummet.

Amager Fælled Skole har fået landets første skovskole-gård. Træerne er med til at danne ramme om spændende leg- og læringsmiljøer.

I mange af Københavns fælles gårdhaver gror der store træer, der giver gårdrummene en hel særlig karakter og identitet, som det ses her i en gårdhave på Christianshavn.

Træer er med til at skabe kulturhistorisk værdi og giver samtidig også naturoplevelser, som her på Assistens Kirkegård.

I byens parker er der plads til, at de store flotte solitære træer kan 'folde sig ud'. Parktræerne er med til at danne rammer for parkens rekreative funktioner, som det ses her i Enghaveparken.

Træer i naturområder er ofte hjemmehørende arter. De er derfor vigtige bidragsydere i forhold til at øge den biologiske mangfoldighed, da de hjemmehørende arter er hjemsted for mange insekter og svampe.

TRÆER I KØBENHAVN

2 TRÆER PÅ AREALER, DER GRÆNSER OP TIL EN BYMÆSSIG KONTEKST

I midten af skalaen findes træer på arealer, der grænser op til en bymæssig kontekst. Det er blandt mange andre træer i villahaver, byens mange grønne gårde, træer på fællesarealer ved etageboliger eller ved virksomheder samt træer placeret ved kommunale bygninger så som skoler, daginstitutioner og kultur- og fritidsinstitutioner. Her skal træerne ofte indgå i sammenhæng med andre funktioner i byens rum, f.eks. cykelstier, legepladser i skolegårde, fodboldbaner, opholdsarealer og cykelparkering. Vækstvilkårene kan derfor være udfordrede. Her arbejdes med et varieret artsvalg, der ofte vælges ud fra æstetiske, funktionelle eller biologiske hensyn eller for at understøtte leg og læring.

I denne del af skalaen indgår træerne som et naturligt element i københavnernes hverdag i forbindelse med deres bolig, skole, arbejde eller institution.

3 TRÆER I PARKER OG NATUROMRÅDER

I den anden ende af skalaen findes træer i parker, kirkegårde og naturområder, som udgør størstedelen af byens træbestand. Her er træerne karakteriseret ved, at de lever i deres naturlige miljø, i områder, der i højere grad er præget af kontinuitet og beskyttelse mod omdannelse.

I byens kirkegårde og parker skal træerne eksistere side om side med en lang række rekreative funktioner samtidig med, at de skal understøtte et landskabeligt udtryk. Her arbejdes der med et varieret træartsvalg, der både skal understøtte æstetiske, biologiske og funktionelle hensyn.

I byens naturområder arbejdes der kun med hjemmehørende arter, som skal understøtte biodiversiteten.

Træerne i byens parker, kirkegårde og naturområder spiller en vigtig rolle i forhold til at sikre københavnernes adgang til naturoplevelser.

EKSEMPLER PÅ TRÆERS HERLIGHEDSVÆRDIER

Årstidernes skiften
Æstetik/Rumlighed
Læring/Leg
Tilhørsforhold
Naturoplevelser
Sanseoplevelser
Samlingssted
Menneskelig skala
Fred og ro
Identitet

EKSEMPLER PÅ TRÆERS NYTTEVÆRDIER

Skaber læ
Bidrager til øget biodiversitet
Opsuger regnvand
Sænker temperaturen
Øger trafiksikkerheden
Forbedre luftkvaliteten
Reducerer støjgener
Skaber skygge
Reducerer CO₂
Renser vand

**EKSEMPLER PÅ TRÆERS HERLIGHEDS-
OG NYTTEVÆRDIER I BYEN**

DERFOR TRÆER I KØBENHAVN

Byens træer har en stor værdi for København og københavnere. De har en afgørende betydning for byens mikroklima og har en stor indflydelse på københavnernes livskvalitet.

Byens træer er med andre ord med til at gøre København til en rar by at bo og leve i.

Træer i byen kan også være til gene, f.eks. når de skygger for lysindfald i lejlighederne, eller når trærødderne skaber buler i asfalten på cykelstien. Det er problemstillinger, som skal håndteres og vejes op imod alle de fordele og værdier, der er ved træer i byen.

Selvom det kan være forbundet med store vanskeligheder at etablere og pleje træer i København, er det fortsat kommunens ambition at plante flere træer og bevare flere af byens træer i København. Det er det, fordi træerne har en række betydningsfulde herlighedsværdier og nytteværdier, som er vigtige for både byen og de mennesker, der færdes og lever i byen.

TRÆERS HERLIGHEDSVÆRDIER

Træer er ofte ikoniske, arkitektoniske og rumlige elementer i byen, som er med til at give byen identitet og karakter. De er med til at skabe uforudsigelige sanselige oplevelser og skønhed i bybilledet. Gennem årstidernes skift giver træerne variation i farver, lys og stemninger, ligesom de afkaster blomster og frugter. Træer har en positiv indvirkning på københavnernes fysiske og mentale sundhed. Grønne veje og forbindelser motiverer københavnere til at bevæge sig mere. Træerne har i sig selv en positiv indvirkning på humør og helbred og er med til at forebygge og reducere stress. Derudover er træerne vigtige legeelementer i byen og har en stor betydning for borgernes kendskab til, tilknytning til og forståelse for naturen.

TRÆERS NYTTEVÆRDI

Byens træer har en positiv effekt på byens mikroklima. De er med til at skabe en robust og klimasikret by, der er modstandsdygtig over for fremtidens klimatiske udfordringer. Træerne er med til at skabe skygge og sænke temperaturen i den tætte by om sommeren, forbedre luftkvaliteten, skabe læ, dæmpe støj og tilbageholde store mængder af regnvand fra kloakkerne. Særligt byens gamle træer bidrager til at højne biodiversiteten i København, da de fungerer som levesteder for dyr, fugle og insekter.

OVERSIGT OVER BESKYTTEDE TRÆER

Et fredet træ Fredede træer er træer, der er fredet gennem lovgivning. Fredning af træer er en langvarig proces og anvendes kun i helt særlige tilfælde. Bemærk at træer kan være fredet på forskellige måder.

Et bevaringsværdigt træ Bevaringsværdige træer er træer, som kun kan udpeges som bevaringsværdige i forbindelse med udarbejdelse af lokalplaner.

Et ikonisk træ Ikoniske træer har en særlig betydning eller karakteristisk og identitetsskabende værdi for en gade, en plads, en park eller et kvarter. Et ikonisk træ kan være et enkeltstående træ eller et sammenhængende forløb af træer. Ikoniske træer udpeges kun på kommunale arealer og efter syv kriterier.

Et evighedstræ Evighedstræer er gamle store træer, der skal blive stående for evigt. Det er træer med høj biologisk, historisk og æstetisk værdi. De er ofte levested for dyr og planter og har en historie, der går flere generationer tilbage. Evigheds-træer udpeges i kommunale naturområder, hvor det kan sikres, at de ikke udgør en risiko.

BESKYTTEDE TRÆER I KØBENHAVN

KØBENHAVN HAR PÅ NUVÆRENDE TIDSPUNKT:

ca. 600 fredede træer

ca. 1000 bevaringsværdige træer

ca. 2.900 ikoniske træer, som består af både enkelte træer og grupper af træer

1 evighedstræ i Utterslevmose

Definition	Lovgivning / Politisk beslutning	Beslutningstager i forhold til fældninger
Fredede træer	Naturbeskyttelsesloven Bygningsfredningsloven	Fredningsnævnet (Politisk anbefaling overfor nævnet) Slots- og Kulturstyrelsen
Bevaringsværdige træer (Udpeges i lokalplaner på både offentlige og private arealer)	Planloven	Københavns Kommune v. Teknik- og Miljøudvalget
Ikoniske træer (Udpeges på offentlige arealer)	Teknik- og Miljøudvalget d. 23.04.2018 Økonomiudvalget d. 08.05.2018	Københavns Kommune v. Teknik- og Miljøudvalget Økonomiudvalget
Evighedstræer (Udpeges på kommunale naturområder)	Teknik- og Miljøudvalget d. 23.04.2018	Københavns Kommune v. Teknik- og Miljøudvalget

DE BESKYTTEDE TRÆER

De beskyttede træer er alle sammen eksisterende træer og består af fire kategorier af træer: Fredede træer, bevaringsværdige træer, ikoniske træer og evighedstræer. Generelt adskiller de fredede og bevaringsværdige træer sig ved at være defineret af lovgivning mens ikoniske træer og evighedstræer er udpeget af Københavns Kommune og er omfattet af en politisk beskyttelse. De ikoniske træer og Evighedstræer er kategorier som er udviklet af Københavns Kommune, fordi der er fundet behov for at synliggøre byens mange ikoniske træer.

Af skemaerne på side 10 fremgår det, hvilken lovgivning eller politisk beslutning træerne er beskyttet, af og hvem der er dispensationsmyndighed. Bemærk at beskyttede træer ikke værdisættes efter VAT03 med henvisning til side 15.

De store gamle træer på legepladsen i Valbyparken er vigtige elementer - de skaber skygge i sandkassen på en varm dag, de afgiver legeredskaber i form af blade og grene, de formidler årstidernes skiften og meget mere.

PRINCIPPER FOR HÅNDTERING AF TRÆER I KØBENHAVN

PRINCIP #1

Eksisterende træer i København skal som hovedregel bevares

Hvert et træ i København har en værdi, bidrager til at øge trækronedækket og skabe mere bynatur i København. Derfor forpligtiger Københavns Kommune sig til altid at passe på og som hovedregel at bevare eksisterende træer i København.

Det gør Københavns Kommune ved at:

- bevare eksisterende træer, når kommunen støtter byggeri og anlæg (f.eks. Københavns Gårdhaver),
- bevare eksisterende træer, når kommunen udfører anlægs- eller byggeprojekter,
- bevare eksisterende plantehuller på gader og pladser på kommunale arealer, så der sikres plads til genplantning,
- kun at fælde eksisterende træer og nedlægge eksisterende plantehuller, hvor det er afgørende nødvendigt.
- foretage en løbende udskiftning af træer på kommunale arealer, så en fremtidig generation af sunde træer sikres.

For at sikre udvikling af en robust og sund træbestand er der to undtagelser fra ovenstående princip:

- Træer, der fældes, fordi de udgør en risiko.
- Træer, der fældes som led i udviklingen af en samlet sund træbestand (f.eks. ved udtynding af træer, hvor der ikke genplantes). Gælder ikke for de beskyttede træer.

UDEN TRÆER

MED TRÆER

Ovenfor ses to billeder af den samme gade – uden gadetræer og med gadetræer.

Administration af træfældning

Opgave	Ansvarlig forvaltning	Fældning	Politisk involvering
Myndighed	Teknik og Miljøforvaltningen	Fældning af træer ved tilladelse til vejændringer, gravetilladelser, byggesager med tilhørende vejsager.	TMU orienteres i særlige tilfælde.
Anlæg	Teknik og Miljøforvaltningen Økonomi-forvaltningen	Fældning af træer i forbindelse med kommunale bygge- og anlægsprojekter.	TMU godkender fældning af træer i forbindelse med godkendelse af projektforslag.
Drift	Teknik og Miljøforvaltningen Økonomi-forvaltningen	Fældning af træer om led i udvikling af en sund træstand samt fældning af risikotræer.	TMU orienteres i særlige tilfælde.
Lokalplaner	Teknik og Miljøforvaltningen	Fældning af træer i forbindelse med udarbejdelse af lokalplaner.	TMU godkender fældning af træer i forbindelse med godkendelse af lokalplan.

Før der træffes beslutning om fældning

Før der træffes beslutning, vurderes følgende:

1. Er træet omfattet af en beskyttelse?
2. Er træet værd at bevare?
3. Er det muligt at finde en anden løsning indenfor projektets økonomiske, tidsmæssige og arkitektoniske rammer, hvor træet ikke fældes?
4. Hvis Træet skal fældes aftales princip for erstatning efter VAT03 (se side 15)

PRINCIP #2

Eksisterende træer, der fældes, skal som hovedregel erstattes

Erstatning af fældede træer skal bidrage til at fastholde og øge antallet af træer i København. Værdisætning af træer skal ligeledes medvirke til at sikre en ens fremgangsmåde på tværs af kommunens forvaltninger.

Det gør Københavns Kommune ved:

- altid at stille krav om at fældede træer og skade træer erstattes med et eller flere træer,
- altid at medtænke træer fra projektstart og registrere, og værdisætte træer, der er i fare for at blive fældet eller skadet i forbindelse med anlægsarbejder,
- altid at vurdere antal, art og placering af erstatningstræer i det konkrete sag/projekt i forhold til projektets formål og den sammenhæng træer indgår i,
- altid at værdisætte træer efter en fast norm. Københavns Kommune benytter VAT 03 eller den til enhver tid sidst reviderede norm. De beskyttede træer er undtaget.

Træers basisværdi

Træers basisværdi og bevaringsværdi vurderes ud fra en fast norm 'VAT03 Værdisætning af træer'. Normen indeholder en række faste parametre som træers basisværd fastlægges ud fra:

- Alder
- Levetid
- Sundhedstilstand
- Størrelse
- Miljømæssig og biologiske egenskaber
- Arkitektonisk egenart

VAT03. Værdisætning af træer er udarbejdet af Københavns Universitet i samarbejde med en række partnere.

PRINCIP #3

Der skal plantes flere træer i København

Københavns Kommunes målsætning er, at der skal plantes flere træer i København. For at kunne plante så mange træer som muligt er det vigtigt, at alle arealer i København sættes i spil og at københavnernes involveres. Derfor er det Københavns Kommunes politik, at der skal plantes flere træer - både på kommunale og ikke-kommunale arealer i København.

Det gør Københavns Kommune ved:

- altid at overveje muligheden for at plante nye træer i Københavns Kommunes anlægs- og byggeprojekter,
- altid at overveje muligheden for at plante nye træer ved udarbejdelsen af lokalplaner,
- altid at overveje muligheden for at plante nye træer i forbindelse med støttet byggeri og anlæg (f.eks. Københavns Gårdhaver),
- at indgå partnerskaber med private og statslige grundejere om at plante flere træer.

PRINCIP #4

Der skal sikres gode vækstvilkår for både nye og eksisterende træer i København

Træernes vækstvilkår har en afgørende betydning for deres levetid, sundhed og æstetiske udtryk. Gode vækstvilkår afhjælper, at træerne bliver syge, beskadiges, udtørres eller dør på grund af manglende plads. Derudover har træernes vækstvilkår stor betydning for, at træerne kan vokse sig gamle og store og bl.a. bidrage til at øge kronedækket i København. Derfor er det Københavns Kommunes politik, at der skal sikres gode vækstvilkår for både nye og eksisterende træer i København.

Det gør Københavns Kommune ved at:

- sikre gode vækstbetingelser ved nyplantninger af træer på kommunale arealer,
- sikre en høj faglig pleje og forvaltning af træer på alle de kommunale arealer.

Træers vækstvilkår

- Træer skal have plads til deres rødder, så de kan gro
- Plantehullets størrelse, mængden af jord og dermed muligheden for, at der kommer vand til træet, er en afgørende faktor for træets sundhed og vækst.

Tænk på beskyttelse af træet ved arbejder tæt på træet.

- Her beskyttes rødder, stamme og krone. Rødderne er træets fundament og skader på rødder mindsker træets levevilkår og stabilitet.

PRINCIP #5

Der skal sikres et varieret træartsvalg i København

Træartsvalget har stor betydning for træets æstetiske udtryk, naturkvalitet, robusthed og funktion. Derfor er det altid vigtigt at vurdere, hvilken sammenhæng træet skal indgå i, og hvilken værdi, træet skal bidrage med. Derudover skal valget af træart være med til at understøtte en robust træbestand i København samt søge at mindske gener fra allergene træer. Derfor er det Københavns Kommunes politik at sikre et varieret træartsvalg.

Det gør Københavns Kommune ved at:

- anvende et bredt træartsvalg i København, således at konsekvenserne af fremtidige klimaforandringer og sygdomme i træer begrænses,
- vælge træart ud fra den kontekst og sammenhæng et træ skal indgå i, og som sikre et varieret træartsvalg for København som helhed og for den enkelte bydel.
- have fokus på at plante færre træer, der er stærkt allergene i kommunens parker og pladser samt arbejde for, at der i lokalplaner og anlægsprojekter plantes færre træer, der er stærkt allergene.

En robust og varieret træbestand i København

Valg af forskellige træarter i forhold til kontekst

Træer på gader, veje og pladser

Forskellige træarter gør træbestanden mere robust overfor sygdomme og giver mere varierede naturoplevelser.

Træer i parker og på kirkegårde

Her plantes der eksotiske arter, kultiverede planter og hjemmehørende arter, der tilgodeser både biodiversitet, funktionelle og æstetiske krav.

Træer i naturområder

Her arbejdes der kun med hjemmehørende arter, som skal understøtte biodiversiteten.

I forbindelse med renoveringen af Sønder Boulevard blev der plads til/bevaret træer, som er med til at skabe læ og skygge. Træerne er med til at skabe et trygt rum til ophold væk fra vejen

Skolebørn planter 'deres træ' i samarbejde med en gartner fra Teknik- og Miljøforvaltningen.

UDGIVER

Københavns Kommune
Teknik- og Miljøforvaltningen
Byens Udvikling
xxx 2018

LAYOUT

TMF Design

FOTO

Teknik- og Miljøforvaltningen
og Ursula Bach

**SAMMEN
OM BYEN**

KØBENHAVNS KOMMUNE
Teknik- og Miljøforvaltningen